

Kenden de Grieken de homoseksualiteit?

De grote volksschrijver Gerard Reve gebruikt regelmatig de uitdrukking 'Griekse beginselen' om homoseksualiteit aan te duiden.* Hiermee suggereert Reve dat wat hij beoefent ook al bij de Grieken voorkwam. Maar is dat werkelijk het geval? De woorden 'homoseksualiteit' en 'lesbische liefde' worden pas gangbaar in de tweede helft van de negentiende eeuw. En ook pas in dezelfde tijd beweren seksuologen dat homoseksualiteit de perverse variatie van de geslachtsdrift bij uitstek wordt. Betekent dit dat de homoseksualiteit zoals wij die kennen een laatkomer in de geschiedenis van de mensheid is? Bestonden er in Griekenland geen homoseksuelen?¹

De beste studie van de Griekse verhoudingen kent, getuige de titel *Greek Homosexuality*, op dit punt geen problemen.² In tegenstelling tot wat deze titel suggereert kwamen echter in het klassieke Griekenland homoseksuele paren van twee volwassen mannen niet voor. Er was altijd sprake van een relatie tussen een volwassene en een adolescent of tussen een jonge man en een knaap, zoals schilderijen op Griekse vazen duidelijk laten zien. Oudere geleerden gingen hieraan volledig voorbij en zagen de homoseksuele handelingen vooral als reacties van mannen die geen toegang hadden tot vrouwen, die in de Griekse samenleving over het algemeen achter slot en grendel werden gehouden.³ Dit isolement gold echter alleen eerbare dames, want verder kon iedere Griekse man zonder schande te kust en te keur kiezen uit lichtekooien van alle rangen en standen.⁴ Bovendien verklaart deze stellingname niet waarom altijd sprake was van een verhouding tussen een man en een bijna volwassen jongen. Wij zoeken het daarom in een andere richting. Kortstondige homoseksuele verhoudingen zoals die bij de Grieken voorkwamen, zijn ook aangetoond voor primitieve stammen in Australië, Melanesië en Nieuw-Guinea. Het lijkt de moeite waard deze gebieden nader te bekijken om zo, hoe verrassend misschien ook, een beter inzicht in dit aspect van de Griekse cultuur te verkrijgen.

PEDERASTISCHE PAPOEA'S

Een Australische bestuursambtenaar, die in de twintiger jaren van deze eeuw verschillende malen de Papoea's van de Trans-Fly bezocht, vertelde de volgende ervaring.⁵ Gedurende zijn verblijf merkte hij pas na een jaar dat tijdens het ritueel waarbij de jongeren tot de volwassenheid werden bevorderd, de initiatie, alle vrijgezellen een homoseksuele verhouding begonnen met hun junioren, die in deze verhouding slechts een passieve rol mochten spelen. Als deze echter volwassen werden, wijdden zij op hun beurt hun junioren weer in. Aantrekkelijke jongens kregen soms iets meer aandacht, maar alle jongens moesten deze homoseksuele ervaring ondergaan. Zo speelden alle mannen van de stam eerst een passief homoseksuele rol, vervolgens een actief homoseksuele rol en daarna een blijvend heteroseksuele rol: alle mannen traden namelijk na hun volwassenwording in het huwelijk. Hoewel enkele liefhebbers ook bij latere initiatieriten nog wel eens een aankomend adolescent wilden gebruiken, bleef dit in de praktijk toch een uitzondering. Antropologische onderzoeken bij naburige stammen laten dezelfde patronen zien, zodat we de volgende punten kunnen opmerken die voor ons onderzoek in Griekenland van belang zijn.

Er is eerder sprake van pederastie, seksueel verkeer met jongens, dan van de moderne homoseksualiteit: de seksuele handelingen blijven immers beperkt tot de oudere vrijgezellen en de aankomende novieten. Daarbij vinden de handelingen altijd anaal plaats, waarbij de jongere partner uitsluitend de passieve rol speelt. De actieve pederasten behoren tot de jongste lichte van de nieuwe volwassenen. Het is ten slotte misschien ook van belang (zie voorlaatste par.) op te merken dat bij veel volken juist deze lichte werd belast met de handhaving van de discipline tijdens de initiatie: ook in de groentijd van de Nederlandse studenten waren het juist de tweedejaars die zich het meest enthousiast betoonden de aankomende eerstejaars te vernederen.

Bij Papoea's was het dus normaal dat men tijdens de overgang naar de volwassenheid enkele keren aan homoseksueel verkeer werd onderworpen, terwijl men later niet de mogelijkheid had zijn relatiedrift uitsluitend homoseksueel vorm te geven. Omdat ook in Griekenland homoseksuele handelingen juist in de rituelen rond de volwassenwording voorkwamen zullen we nu de praktijken van de Papoea's gebruiken als een 'eye-opener' om deze Griekse rituelen te analyseren.

Uitgebreide initiatierituelen pasten vooral bij kleine gemeenschappen, waarbinnen de maatschappelijke rolpatronen nog eenvoudig van aard waren. Het is daarom nauwelijks verrassend dat juist van het eiland Kreta, dat een geïsoleerde positie aan de rand van de Griekse beschaving innam, een uitvoerige beschrijving van zo'n ritueel is overgeleverd. Ik geef het bericht van Ephorus, een historicus uit de vierde eeuw v.C., iets verkort weer:

De Kretensers winnen het voorwerp van hun (homoseksuele) liefde niet met overreding, maar met een schaking. Een man vertelt de vrienden van een (adellijke) jongen drie of vier dagen van tevoren dat hij de jongen op een bepaalde dag wil schaken. De vrienden arrangeren dan een plaats waar de 'kidnapping' zal plaatsvinden en als de oudere man van gelijke of hogere sociale rang is, dan helpen de vrienden van de jongen om hem gevangen te nemen, zoals het de gewoonte is. De jongen wordt echter niet meteen gevangen, maar men wacht hiermee tot men het mannenhuis van de ontvoerder heeft bereikt. Daar ontvangt de jongen geschenken en gaat hij naar een plek in de 'bush' waar hij maar wil. De vrienden van de jongen volgen hem en na twee maanden van jagen en feesten keren ze terug in de stad. De jongen wordt dan vrijgelaten nadat hij een militaire uitrusting, een os en een drinkbeker (de voorwerpen zijn door de wet voorgeschreven) en allerlei andere geschenken heeft gekregen, geschenken zo kostbaar dat de vrienden van de jongen mee moeten betalen. Dan offert de jongen de os aan Zeus (de Griekse oppergod) en onthaalt hij degenen die met hem in de 'bush' verkeerden. Ook maakt hij bekend of de seksuele intimiteiten met de ontvoerder hem hebben misnoegd. Het is zelfs ontierend voor diegenen die niet alleen aantrekkelijk maar ook van goede afkomst zijn om geen ontvoerder te verkrijgen.

Voordat we kijken naar de seksuele aspecten van dit ritueel wil ik eerst enkele andere details bespreken, die typerend zijn voor initiatierituelen.

De jacht en het verblijf buiten de cultuur zijn traditionele kenmerken van het proces van volwassenwording bij veel primitieve volkeren en als zodanig zelfs nog herkenbaar in sprookjes met een initiatorisch scenario, zoals Grimm's sprookje *De twaalf broers*. De gift van de wapenrusting betekende dat de jongen een man was geworden, want vechten was in Griekenland het privilege van de

volwassene. Ook in de Griekse stad Thebe ontving een jongen een wapenrusting van zijn minnaar als hij als volwassene werd ingeschreven, en verscheidene Atheense vazen tonen minnaars die hun geliefde jongen een helm of ander wapenstuk aanbieden.⁷ Maar waarom een drinkbeker?

Één van de belangrijkste mannelijke bezigheden bij de Grieken was het deelnemen aan het symposium, een drinkgelag waarbij de wijn een grote rol speelde. Deze centrale plaats van de wijn in het leven van de Griekse man weerspiegelde zich ook in de wijze waarop naar omliggende volkeren werd gekeken. Omdat de Grieken gewoonlijk wijn gemengd met water dronken, meenden zij dat de andere volkeren, die als minder beschaafd werden beschouwd, slechts ongemengde wijn of water konden drinken. De wijn was zelfs zo belangrijk voor de *macho*-Grieken dat zij regelmatig het drinken aan vrouwen en jongeren verboden of stringent beperkten. Om het verschil tussen volwassenen en jongeren te demonstreren werden de laatsten bij het symposium vaak gebruikt als wijnschenker. Doordat zij de wijn wel mochten inschenken maar niet drinken, werd hun inferieure positie nog eens extra benadrukt. In de Griekse mythologie weerspiegelt deze positie van de jongere zich in het verhaal van de koningszoon Ganymedes die door Zeus werd gekidnapt om als wijnschenker en, volgens latere versies van de mythe, als beminde knaap te functioneren.⁸ Het bezit van een drinkbeker was dus, net als dat van een wapenrusting, een teken van volwassenheid.

Het is voorts van groot belang op te merken dat de initiatie volledig geïntegreerd was in de Kretensische gemeenschap. De achtervolging van de jongen eindigde in het *andreion*, het mannenhuis dat, net als bij veel primitieve stammen, het centrum van de politieke activiteiten was. De verschillende verwijzingen naar gewoonte en recht in de beschrijving van het ritueel tonen ook aan dat de gemeenschap een nauwlettend oog hield op de correcte uitvoering van het ritueel. Het was blijkbaar zelfs zo dat een pederastische 'kidnapping' een *must* was voor jongens van stand.

Jammer genoeg wordt de pederastie verder niet uitvoerig beschreven, en blijft het onduidelijk wat de seksuele handeling nu precies inhield. Het is echter duidelijk dat de minnaar niet ongeremd zijn gang kon gaan: hij moest zijn jongen correct behandelen. Ook de manier van copulatie in dit ritueel blijft onbesproken. We hebben evenwel nog een uitvoerig gedicht van een Kretenser over,

waarin deze lovend spreekt over het achterwerk van een jongen. Het is dus niet onmogelijk dat er ook op Kreta sprake was van een anale geslachtsdaad.

Pederastie tijdens de initiatie kwam ook voor in Sparta, een stad die bekend stond om haar ouderwetse gewoonten. Hier waren de jongemannen uit vooraanstaande families zelfs verplicht om een pederastische relatie aan te gaan met een knaap van twaalf jaar. Weigeraars werden door de hoogste Spartaanse autoriteiten beboet. De conservatieve Athener Xenophon, die in de vierde eeuw v.C. geruime tijd in Sparta woonde, rapporteerde dat deze verhouding in Sparta geen lichamelijk karakter droeg maar voegde er eerlijk aan toe dat de andere Grieken hem wel niet zouden geloven. Zijn bewering is inderdaad weinig overtuigend, want pederastisch getinte graffiti komen ook voor in de vroege Spartaanse kolonie Thera, het huidige Santorini. De moederstad Sparta zal hoogst waarschijnlijk eveneens een actieve beoefening van de pederastie hebben gekend.⁹

De Atheners waren er zelfs heilig van overtuigd dat de Spartanen enthousiaste pederasten waren en een komediedichter introduceerde daarom een nieuw woord, *Kusolakoon* of 'aars-Spartaan', een uitdrukking die weinig te raden over laat. Het is natuurlijk uiterst problematisch om de komedie als een betrouwbare bron te nemen: niemand zal een serieuze analyse van België maken op grond van Belgen-moppen. Bovendien komt het in de geschiedenis regelmatig voor dat men pederastie aan andere volken toeschrijft terwijl men het zelf praktizeert. Zo noemden de Atheners pederastie 'het op zijn Spartaans doen', de Romeinen scholden pederasten uit voor Ioniërs, in de middeleeuwen werd pederastie aan de invloed van de Arabieren toegeschreven en de moderne Albaniërs (infra) noemden de zigeuners pederasten.¹⁰ Deze testimonia lijken te wijzen op een onbewuste onvrede met eigen pederastische praktijken: anders had men de gewoonte niet aan de invloed van andere volkeren toegeschreven.

De Grieken waren echter niet de enigen die pederastie tijdens de initiatie praktizeerden. Buiten Griekenland hebben we nog het voorbeeld van de Taifali, een stam, nauw geaffilieerd met de Gothen. Een historicus uit de vierde eeuw n.C., Ammianus Marcellinus, vertelt dat de jongens van deze stam in een staat van pederastie leefden, totdat zij een everzwijn of een beer hadden gedood. Het jagen op een everzwijn had ook initiatorische betekenis bij de oude Macedoniërs, waar een man slechts kon aanliggen aan tafel, indien

hij een ever zonder de hulp van een jachtnet aan zijn spies had geregen. Ook hier gaat pederastie dus duidelijk vooraf aan de volwassenheid, zonder dat wij precies gegevens hebben over de manier waarop deze werd beoefend.

Pederastische verhoudingen zijn nog gemeld uit het negentiende-eeuwse Albanië, nog steeds één van de meest geïsoleerde gebieden van Europa. Hier bestonden seksuele relaties tussen jongens van zestien en twaalf jaar. We weten niet of men deze relaties van pedagogisch belang achtte, maar ze werden in elk geval door de gemeenschap geaccepteerd: de jongens namen gezamenlijk deel aan de eucharistie. De aard van de copulatie blijkt misschien uit een lijst met vieze Albaanse woorden die in 1911 verscheen in het curieuze Duitse tijdschrift *Anthropophyteia*, dat slechts wetenschappelijk verantwoorde scatologie publiceert (!). Hierin figureert de term 'büthar = paederast (letterlijk: 'Arschman')'; het woord moge voor zichzelf spreken. Daarnaast bleken toch niet alle Albaniërs gecharmeerd van de pederastie, want dezelfde lijst bevat de woorden 'madzüp, eig. = Zigeuner; davon die Ableitungen madzüpi = Päderastie; madzüpoj = Päderastie üben'. Hoewel de Albaniërs dus zelf pederastie bedreven, schreven ze die toe aan de zigeuners, een typisch gestigmatiseerde groep. Een soortgelijke ambivalente houding blijkt ook uit een verslag uit 1854 van de Oostenrijkse bestuursambtenaar Von Hahn, onze oudste bron voor de Albaanse pederastie. Zijn informant, een jonge Albaniër, verzekerde hem dat de liefdesverhoudingen volstrekt platonisch waren, iets wat beter ingelichte bronnen ten stelligste ontkenden.

Bij Grieken, sommige Germanen en bij de moderne Albaniërs vormden homoseksuele handelingen dus vaak een vast element bij het proces naar de volwassenheid. Onze informanten berichten echter vooral over de 'buitenkant' van de rituelen. Het blijft volkomen duister wat de deelnemers er zelf van dachten. Deden ze het met graagte of tegenzin? Of liet de hele activiteit hen misschien koud? De sterke dwang die in Sparta blijkbaar nodig was om alle vooraanstaande jonge mannen actieve homoseksuele handelingen te laten verrichten doet vermoeden dat niet iedereen daarmee even gelukkig was. Meer kunnen we er niet van zeggen; we zijn echter beter ingelicht over Athene, het culturele centrum van de klassieke Griekse wereld.

In Athene werden in de tweede helft van de zesde eeuw v.C. pederastische scènes op vazen enorm populair, zodat we de ontwikkeling van de pederastie in Athene vanaf betrekkelijk vroege tijden gedetailleerd kunnen volgen. Deze vazen, die circuleerden op de aristocratische symposia, laten volwassenen zien die met één hand knapen geschenken aanbieden en met de andere ongegeneerd hun penis benaderen. De geschenken gaven de kwaliteiten aan die van de jongen werden verwacht: een haan ('hanig' gedrag), een haas (snelheid bij het lopen) of een lier (muzikale kwaliteiten). Zoals we al hebben gezien, bood men de knapen bovendien delen van een wapenrusting aan, ongetwijfeld de afsluiting van het opvoedingsproces (vgl. noot 7).

Het nauwe verband tussen pederastie en volwassenwording blijkt ook uit het feit dat het krijgen van een baard voor een jongen het einde betekende van de passieve rol in een liefdesrelatie. Op deze regel is slechts één uitzondering bekend. In de Griekse komedie wordt regelmatig de spot gedreven met de tragediedichter Agathon, die ook na het bereiken van de volwassenheid de rol van jongen bleef spelen in zijn verhouding met (de uit Plato's *Symposium* bekende) Pausanias. Hij liet zelfs zijn baard kort knippen om zoveel mogelijk op een jongen te blijven lijken.¹² Dit is de enig ons bekende verhouding in het klassieke Griekenland die lijkt op een moderne vorm van homoseksualiteit. Net als in Sparta en op Kreta was dus ook in Athene pederastie een traditioneel onderdeel van het proces tot volwassenheid.

Veel van de vazen laten duidelijk zien dat slechts de volwassene werd geacht plezier te hebben tijdens de seksuele daad: de jongen kijkt meestal alsof hij bezig is met de één of andere academische kwestie.¹³ Blijkbaar was het hem niet geoorloofd zich te verlustigen in de relatie. Deze eenzijdige verhouding past op zichzelf goed bij een initiatieritueel dat mede tot doel heeft de jongeren hun plaats onder aan de sociale ladder in te prenten; gedeeld plezier zou de rangverhouding tussen volwassene en noviet alleen maar verstoren. De verhoudingen werden echter in het openbaar ook weer niet al te veel aangescherpt, want het is opvallend dat op de vazen nooit een anale copulatie te zien is. De man en de jongen staan altijd rechtop, soms gehuld in een mantel. De anale positie werd in heel Griekenland als een teken van onderdanigheid gezien (zie voorlaatste par.) en was waarschijnlijk te compromitterend om in het openbaar te

worden afgebeeld. De spot en afkeuring die pederastie bij niet-aristocratische lagen van de Griekse bevolking altijd heeft ontmoet, wijzen er ook op dat zelfs geritualiseerde pederastie altijd een delicate zaak bleef.

Op de oudste Atheense vazen dingen vaak verschillende mannen naar de gunsten van één knaap (zie afb. 2). Latere tradities, die niet altijd geloofwaardig zijn, schreven de oorsprong van belangrijke persoonlijke vetes, zoals die tussen de Atheense staatslieden Aristides en Themistocles, wel eens toe aan een twist over een jongen. Vazen en literaire teksten wijzen er dus op dat in Athene pederastie aan competitie onderhevig was. Is dit te verklaren?

Door veranderingen in de manier van vechten hadden de Griekse aristocraten in de loop van de zevende eeuw de mogelijkheid verloren om door tweegevechten op te vallen op het slagveld. Ze zochten daarom naar een nieuw veld van eer en vonden dat ten dele in de sport. In het begin van de zesde eeuw werden overal in Griekenland sportwedstrijden gereorganiseerd of gesticht zoals de Olympische Spelen, uitsluitend toegankelijk voor aristocraten. Daarnaast werd in Athene ook de opvoeding blijkbaar een terrein voor competitie. In Sparta had de staat in de loop van vermoedelijk de zesde eeuw het toezicht op de opvoeding van de jongeren volledig van de individuele burgers overgenomen, maar in het vroege Athene was de educatie nog strikt privé-terrein. Hier hadden de jongens blijkbaar 'medezeggenschap' in de keuze van de opvoeder die hen zou begeleiden op hun weg naar de volwassenheid. Deze mogelijkheid tot privé-initiatief opende de weg voor competitie, zodat de mannen hun best deden als opvoeder te worden gekozen door de mooiste en meest vooraanstaande jongens en de jongens zelf, naar we mogen aannemen, de verschillende mannen tegen elkaar konden uitspelen. De felheid waarmee om de 'gunsten' van de jongens werd gevochten zal welhaast zeker de seksuele voorkeur voor jongens hebben versterkt, ook bij degenen die daar in een andere tijd misschien minder belangstelling voor zouden hebben. De Atheense situatie kwam zo dichterbij moderne opvattingen van homoseksualiteit dan op Kreta of in Sparta het geval lijkt te zijn geweest.

Het was echter niet zo dat men nu ongelimiteerd interesse in jongens kon tonen. Integendeel! Mannen die al te enthousiast achter de jongens aanzaten laadden het odium van *agrioi* op zich. Het woord betekent 'wild' en wordt normaal alleen voor dieren gebruikt. De betiteling is veelbetekenend. Geciviliseerde mensen, zo

meenden de Grieken, wisten zichzelf in bedwang te houden en slechts 'wildemannen' leefden hun passie voor jongens ongeremd uit. Een al te grote belangstelling voor hetzelfde geslacht werd dus in Athene bij mannen niet geaccepteerd.¹⁴

De Griekse gemeenschappen waren over het algemeen zo klein van omvang dat men meende het zich niet te kunnen permitteren om leden van zijn gemeenschap vrij te stellen van de voortplantingsplicht. Het huwelijk was een 'must' en vrijgezellen hadden een hard leven. In Sparta moesten zij zelfs één keer per jaar over de markt paraderen, waarbij ze openlijk werden bespot. Het lijkt niet onmogelijk dat deze houding mede van invloed was op het temperen van een al te exclusieve belangstelling voor jongens.¹⁵

Aan de andere kant was een verwerping van elke heteroseksuele belangstelling, zoals typerend is voor veel moderne homoseksuelen, ook veel minder nodig voor die Griekse mannen die zich meer tot hetzelfde geslacht voelden aangetrokken. Het kan niet toevallig zijn dat de moderne homoseksualiteit ontstaat in een tijd waarin de verhouding tussen man en vrouw binnen het huwelijk veel intiemer wordt. Het lijkt er op dat de opkomst van de moderne homoseksualiteit mede een reactie is op deze ontwikkeling, waarbij een specifieke mannenwereld aan het verdwijnen raakte. In Griekenland had de man een volstrekt eigen wereld en hoefde hij zijn vrouw slechts zo nu en dan te zien, waardoor de heteroseksuele samenlevingsvorm ook voor die mannen verdraagbaar bleef, die daar misschien in andere omstandigheden grote moeite mee zouden hebben gehad.

PEDERASTIE, INITIATIE EN DISCIPLINERING

Wat voor conclusie kunnen we trekken uit ons overzicht? Het lijkt evident dat bij verschillende volkeren, Papoea's, maar ook Grieken, sommige Germanen en Albaniërs, jongens door een pederastische fase heen moesten voordat ze echt man werden. De reden van deze inversie is nog onvoldoende geanalyseerd, en de Grieken en Germanen zelf hebben ons geen verklaring voor deze praktijk overgeleverd. De pederastische minnaar bij de Spartanen heette *eispnelas*, 'inblazer', maar de precieze betekenis van deze term wordt uit onze schaarse bronnen niet duidelijk. De Duitse classicus Erich Bethe heeft in een klassiek geworden artikel aan het begin van deze eeuw willen aantonen dat het woord betrekking had op de overdracht van zaad, omdat ook in Australië en naburige gebieden tijdens de initiatie de nadruk wordt gelegd op de overdracht van de mannelijke

kracht door middel van het sperma.¹⁶ Helaas kon Bethe voor een bijzondere betekenis van het zaad bij de Griekse rituelen geen enkel bewijs aandragen, zodat deze vergelijking moet worden afgewezen. Wel is echter bekend dat bij de Grieken, zoals ook bij veel andere volkeren het geval is, de passieve positie bij homoseksueel geslachtsverkeer werd geminacht en gezien als een positie die onderwerping symboliseerde. Ligt hier misschien een sleutel tot het begrijpen van de pederastie binnen initiatierituelen?

Een Duits etholoog heeft niet zo lang geleden opgemerkt dat bij veel zoogdieren een specifieke vorm van *Rangdemonstration* voorkomt: mannetjes beklimmen hun soortgenoten om op deze agressieve manier hun superioriteit te tonen. Onze eigen maatschappij denkt bij verkrachting meestal alleen aan de man-vrouw verhouding. Gedwongen homoseksuele handelingen komen echter bij allerlei volkeren voor als demonstratie van macht, hoewel in de moderne westerse maatschappij dit verschijnsel vaak beperkt blijft tot subculturen, zoals gevangenen, studentencorpora en sportverenigingen.¹⁷ Ook in de Griekse wereld werd de passieve, anale rol in een homoseksuele relatie als een teken van vrouwelijkheid geïnterpreteerd en voor de volwassen man als volstrekt onacceptabel beschouwd.

Nu is *Rangdemonstration* precies dat wat we in initiatierituelen zouden verwachten. De rituelen dienen er namelijk ook toe om de jongere te socialiseren en zijn ondergeschikte plaats in de wereld van de volwassenen aan te geven. Zoals Gert Hekma treffend heeft gesteld: 'De bevestiging van de beheersing door de oudere garde over het gehele bestaan van de novieten levert de grondslag voor een totale (re)socialisatie in de betreffende mannengemeenschap. Dat is bevorderlijk voor de cohesie van de mannengroep.'¹⁸ Het lijkt niet onaannemelijk dat juist dit aspect van *Rangdemonstration* de achtergrond vormt voor het voorkomen van pederastie in initiatierituelen.

GRIEKSE PEDERASTIE EN MODERNE HOMOSEKSUALITEIT

De Griekse pederastie verschilt dus in vorm en functie fundamenteel van de moderne homoseksualiteit. Weliswaar bood de Griekse situatie een ruime gelegenheid aan mannen die seksueel vooral in het mannelijke geslacht waren geïnteresseerd om aan hun trekken te komen, maar deze voorkeur moest zich beperken tot jongens waarbij de actieve en passieve rol in de verhouding zeer nauw was gede-

finieerd. Bovendien moest de voorkeur niet al te enthousiast of met uitsluiting van een heteroseksuele relatie worden uitgedragen.

Tegelijkertijd laat het aspect van initiatie in de mannenwereld nog een kardinaal verschil tussen de Griekse pederastie en moderne vormen van homoseksualiteit zien. Waar de moderne homoseksueel vaak maatschappelijk een marginale positie innam (inneemt) en het odium van vrouwelijkheid (de nicht) op zich laadde, gaf in Griekenland de pederastie juist toegang tot de wereld van de maatschappelijke elite en het vaderschap; pas de pederastische relatie maakte van de Griekse jongen een echte man. De Grieken kenden dus wel degelijk de 'Griekse beginselen' en hun belangstelling voor jongens was nooit platonisch, al hadden ze de homoseksueel nog niet uitgevonden!